

KONCEPCE RESOCIALIZAČNÍHO A REEDUKAČNÍHO PROGRAMU VÚ a SŠ DŘEVOHOSTICE, NOVOSADY 248

Preambule:

Koncepce resocializace a reedukace VÚ a SŠ Dřevohostice je ve shodě se závaznými předpisy a dokumenty zařízení. Jedná se zvláště o Vnitřní řád VÚ a SŠ Dřevohostice, Úmluvu o právech dítěte, Listinu základních práv a svobod, Zákon č.109/2002 Sb. a další platné právní normy.

Úvod:

Resocializační a reedukační program VÚ a SŠ Dřevohostice představuje ucelenou a provázanou kombinaci vzdělávacích, výchovných, resocializačních, poradenských a socioterapeutických přístupů uplatňovaných při ovlivňování cílové skupiny dětí vykazujících známky poruch chování. Do zařízení přijímáme děti především z Moravskoslezského kraje a Olomouckého kraje, není však problém přijmout dítě i z jiných regionů, je-li to v zájmu dítěte samotného. Hlavní prioritou při přijímání dětí je dobrá dostupnost zařízení k místu, kde žijí zákonní zástupci či jiné osoby, pečující o dítě. Zaměřujeme se na to, vyhovět dětem podle jejich individuálních potřeb a též se snažíme přizpůsobit nabídku specializovaných výchovných vzdělávacích programů podle potřeb regionu.

Naše zařízení má zájem o propojení, rozšíření a zefektivnění poskytovaných služeb. Zajišťujeme dětem maximální péči a efektivní a koordinované řešení jejich situace tak, aby jejich pobyt v ústavním zařízení byl pouze na nezbytně nutnou dobu.

Je pro nás maximálně důležitá komunikace s participujícími subjekty, především komunikace s orgány sociálně-právní ochrany a dalšími subjekty pracujícími s dítětem a jeho rodinou. Spolupráci se sítí profesionálů pokládáme za nutný předpoklad pro vytvoření podmínek pro návrat dítěte do rodiny po úspěšném absolvování resocializačního a reedukačního programu.

Cílová skupina:

Osobnostní charakteristika:

Cílovou skupinou resocializačního a reedukačního programu jsou děti VÚ a SŠ Dřevohostice. Jedná se o jedince mužského pohlaví ve věku mezi 15 – 18 (19) lety se soudem nařízenou ústavní výchovou, popř. ochrannou výchovou. Děti většinou pocházejí z nepodnětného až problematického sociálního zázemí a mnoho z nich vykazuje známky spektra neurologických postižení. Většina přijímaných dětí má v anamnéze disociální až asociální či antisociální zkušenost. Třetina jedinců našeho zařízení je v péči pedopsychitra a užívají medikaci. Mezi osobnostní charakteristiky dětí patří často impulsivní chování spojené s agresivitou, neochota podřídit se formálním autoritám a jimi prezentovaným normám, malá sebedůvěra, citová deprivace, poruchy soustředivosti, hyperaktivita, nedostatečný rozvoj sociálních dovedností, snížená odolnost v zátěži a náročných životních situacích, emoční instabilita.

Rodinná charakteristika:

Problematické až dysfunkční fungování rodiny má na vývoj dítěte (včetně jeho osobnosti, sebepojetí a schopnosti přizpůsobení) často velmi závažný a dlouhodobý negativní dopad.

Jedná se o rodiny s atmosférou uzavřenosti a nedůvěry vůči okolnímu světu, tato atmosféra se často projevuje i ve vztahu rodičů vůči dětem. Rozdělení odpovědnosti není zřetelné, výchova je a spíše náhodná, nekonzistentní a nereflektovaná, postoj k dětem postrádá jasné normy

nebo jsou tyto normy v konfliktu s normami vyžadovanými většinovou společností. V některých případech je vztah k dětem roven zanedbávání či týrání, komunikace v rodině je plná neurčitostí a nedorozumění s vysokou mírou stereotypie, někdy je komunikace částečně nebo úplně zablokovaná. Události a emoce se nereflktují, provoz domácnosti je nezvládnutý, často nejsou zajištěny ani základní sociální potřeby dítěte v rodině.

V poslední době se vlivem tlaku na pracovní výkonnost, finanční problémy rodiny a celkovou morálně hodnotovou krizí ve společnosti, dostávají do problematického fungování i relativně normálně funkční rodiny. Příčinou tohoto jevu je především selhávání výchovné, emocionální i komunikační funkce rodiny, což se projevuje zvýšeným množstvím různých emocionálních poruch a problémů s přizpůsobením u dětí v prepubertálním a pubertálním věku.

Koncepce vychází teoreticky z nejmodernějších přístupů současné speciální pedagogiky, do které v souladu se současným mezioborovým způsobem uvažování o osobnosti a výchově přijímá přístupy individuálního, skupinového a komunitního způsobu psychologického poradenství a socioterapie.

Inspirace nachází program v rámci individuálního poradenství a socioterapie, zvláště v přístupech vycházejících z kognitivně behaviorálního poradenství a psychoterapie, systemického přístupu, na klienta orientovaného přístupu a logoterapie.

V rámci komunitní péče nachází program inspiraci zvl. v teorii terapeutického společenství jako způsobu organizace života zařízení a pokouší se o cílené zavádění prvků komunitního způsobu života (komunitní setkání, spoluspráva, volné tribuny a diskusní setkání, atd.) do fungování zařízení.

Cíle poskytované péče:

Obecným cílem poskytovaných služeb je ovlivnění postojů a chování dítěte k prosociálnějším formám chování v modelovém prostředí ústavu a poté jejich přenos do reálného života. K tomuto cíli používá naše zařízení pedagogických, speciálně pedagogických, poradenských, psychologických a socioterapeutických metod. Nejčastěji se používané metody našeho zařízení dělí na složku vzdělávací, složku výchovnou a složku resocializační a poradenskou. Specifický význam našeho zařízení spočívá v odstraňování závažných nedostatků způsobených negativními vlivy na dosavadní vývoj dítěte, např. vliv nepodnětného sociokulturního prostředí, nepřiměřené nároky předchozích vzdělávacích institucí, apod.

1. Složka vzdělávací

Výchovně vzdělávací práce VÚ je zaměřena na rozvíjení a kultivaci osobnosti dítěte, na poskytování vědomostí, dovedností a návyků, potřebným k uplatnění dětí v praktickém životě v rámci profesní přípravy na budoucí povolání. K tomuto účelu zřizuje VÚ a SŠ střední školu (možnost výběru ze 2 učebních oborů), která poskytuje dětem vzdělání.

2. Složka výchovná

Výchovná práce se děje ve výchovné skupině výchovného ústavu. Výchovnou skupinu lze vnímat jako ideální příklad formální skupiny v sociálně psychologickém smyslu, tedy jako soubor jedinců vzniklý vnějším zásahem (např. oproti přirozeně vzniklé skupině). Skupina funguje jako živý systém, v kterém probíhají sociálně dynamické procesy, její život je tedy třeba ze strany skupinových vychovatelů plánovat a snižovat tak riziko paraskupinového dění. Základním principem fungování skupiny a výchovného kolektivu je složka režimová, tedy stanovení funkčních, co možná reálnému životu blízkých pravidel života skupiny. Součástí výchovné složky je cílené vystavování dítěte účasti v dalších sociálních skupinách uvnitř

výchovného zařízení (zájmová činnost, atd.) a vně výchovného zařízení (účast v reálných sociálních skupinách mimo zařízení). V rámci výchovného procesu se dítě dostává do sociálních situací, které do velké míry kopírují reálný život a prostřednictvím jeho fungování v těchto situacích dostává dítě vnitřní i vnější zpětné vazby o svých dovednostech, silných a slabých stránkách své osobnosti a získává tak nové prosociální návyky a vzorce chování využitelné v pozdějším reálném životě.

3. Složka resocializační

Jedná se o složku práce našeho zařízení, která v sobě syntetizuje všechny uplatňované přístupy práce, které naše zařízení realizuje.

Cílem práce zařízení je nejen profesní příprava dítěte na jeho budoucí povolání, ale zvl. všestranný osobnostní rozvoj dítěte, saturace jeho ústředních emocionálních potřeb, rozvoj prosociálních dovedností a kvalit a celkový harmonický rozvoj.

V souladu s etopedickým uvažováním sleduje zařízení tyto **specifické cíle resocializace:**

- **individuální rozvoj dítěte** (rekonstrukce jeho osobnostních potencialit)
- **společenská integrace dítěte** (adaptace na společnost).

Takto postulovaných resocializačních cílů je dosahováno sledováním a naplňováním následující posloupnosti dosahovaných změn:

1. náhled dítěte na jeho dosavadní chování
2. postupné získávání prosociálních vzorců chování
3. nácvik žádoucího chování
4. ověřování zvládnutí nových forem chování v reálném prostředí
5. vedení budoucího prosociálního způsobu života

V rámci dosahování těchto resocializačních cílů používá zařízení následujících etopedických metod a technik:

sdělování rozhodnutí

poskytování výchovných rad

přesvědčování

sebepřesvědčování

organizování zkušeností (zprostředkování zkušenosti)

stimulační působení (opatření ve výchově)

metoda osobního vlivu (ovlivňováním autoritou, příkladem, vzorem)

organizace chování (vystavení dítěte záměrně vytvořeným modelovým situacím)

V nejnovějších teoretických konceptech převýchovné práce je celé spektrum těchto výchovných aktivit nazýváno aktivní sociální učení. Teoreticky vychází koncept z uvažování kognitivní a behaviorální psychologie, která postuluje tři základní formy sociálního učení:

Nápodoba sociálního chování

Zpevňování chování prostřednictvím pozitivních a negativních sankcí

Identifikace s významnými osobami v sociálním okolí jedince

Resocializační a reedukační program:

Vlastní resocializační a reedukační program je rozdělen do 4 základních etap (adaptace, resocializace, výstup, katamnéza), které sledují život dítěte od jeho přijetí do zařízení až po jeho výstup a fungování v reálném životě. V průběhu celého pobytu dítěte je realizován individuální rozvojový program dítěte nazývaný *Plán rozvoje osobnosti dítěte (PROD)*.

Sledované oblasti života dětí v zařízení:

oblast vzdělávací, zahrnující přípravu na budoucí povolání,
oblast výchovná a resocializační zahrnující složku režimovou, edukační, volnočasovou (činnostní terapie), terapii realitou, pracovní terapii
oblast poradenská, zahrnující individuální psychologické poradenství a socioterapii, skupinové a komunitní poradenství
oblast sociální, zahrnuje sociální diagnostiku a sociální práci, kontakt a spolupráci se sociálním okolím dítěte

Etapy resocializačního a reedukačního programu:

I. Etapa ADAPTACE

Délka etapy:

1-2 měsíce podle individuálních potřeb dítěte.

Charakteristika etapy:

Etapa slouží ke školní, pracovní a osobnostní diagnostice dítěte, jeho zapojení do chodu zařízení, sžití se s režimem, s vrstevnickou skupinou, k navázání kontaktu se všemi důležitými osobami a institucemi, ke zmapování sociální situace dítěte. Etapa počítá s plným pobytem dítěte v zařízení.

Oblasti působení:

a)oblast vzdělávací

Přijetí do učebního oboru, zmapování dosavadních znalostí, monitorování pracovních návyků, pracovních schopností, pracovní a vzdělávací motivace.

b)oblast výchovná a resocializační

Přijetí dítěte do zařízení, vytvoření resocializačního a reedukačního programu, včetně PROD. Zapojení dítěte do pracovních, zájmových a volnočasových aktivit zařízení.

c)oblast poradenská

Vstupní individuální rozhovor

Zapojení dítěte do skupinového a komunitního poradenství a psychoterapie.

d)oblast sociální

Orientace v sociální situaci dítěte, navázání kontaktu se sociální sítí, případně její doplnění.

II. Etapa RESOCIALIZACE

Délka etapy:

1- 2 roky rozdělené na krátké postupné etapy

Charakteristika etapy:

Realizují se stanovené postupné resocializační cíle, absolvuje se vzdělávací program a program odborného výcviku, absolvuje se výchovný program skládající se z aktivit režimových, činnostní terapie, pracovní terapie, atd. Program v této fázi usiluje dále o pravidelná reflektující setkání s rodinným zázemím dítěte. Stěžejní oblastí péče v této fázi je realizace pravidelných individuálních a skupinových poradenských a dalších skupinových aktivit.

Oblasti působení:

a)oblast vzdělávací

dítě realizuje hlavní část přípravy na budoucí povolání

b)oblast výchovná a resocializační

dítě ve spolupráci s dalšími pedagogickými pracovníky absolvuje vlastní PROD

c)oblast poradenská

dítě je zapojeno do spektra poradenských aktivit zařízení (psychoterapie, hipoterapie, canisterapie, arteterapie)

d)oblast sociální

dítě je v průběžné péči sociálního pracovníka, je realizován program sociální rehabilitace

III. Etapa VÝSTUP

Délka etapy:

6 měsíců či podle potřeb dítěte.

Charakteristika etapy:

Jedná se o fázi rozvolňování, v průběhu které dochází ke shrnutí úspěchů dosažených v resocializačním procesu a k transformaci těchto úspěchů do reálného života.

Oblasti působení:

a)oblast vzdělávací

dokončení učebního oboru, absolvování závěrečných zkoušek

b) oblast výchovná a resocializační

V souladu s realizovaným PROD postupné zvyšování nároků na dítě, tlak na přebírání odpovědnosti dítěte za důsledky jeho chování, intenzivní kontakt s reálným prostředím dítěte.

c) oblast poradenská

PROD orientovaný na výstup s cílem reflektovat dosažené resocializační cíle a přenést získané sociální dovednosti je do reálného života, individuální poradenství orientované na budoucnost, *Rodinné poradenství* s cílem dohodnout a formulovat pravidla soužití rodiny s dítětem po jeho odchodu do reálného života.

d) oblast sociální

Práce na fixování pozice v reálném životě, zajištění a podpora sociální sítě dítěte (bydlení, práce, volnočasové aktivity). V případě potřeby orientace dítěte na podpůrné instituce typu chráněného bydlení a chráněné práce.

IV. Etapa KATAMNÉZA

Postpobytová fáze resocializační práce, která je zaměřena na sledování dítěte v jeho životě po ukončení pobytu v zařízení. Fáze je realizována prostřednictvím pravidelného kontaktu zařízení s následnými institucemi (kurátor pro dospělé, podpůrné instituce, rodina).

Plán rozvoje osobnosti dítěte:

Jedná se o strukturovaný rozvojový program využívající poznatky a teorii kognitivně behaviorální psychologie, program je zaměřený na reflexi, inventuru a plánování situace dítěte. Jde o program s těžištěm v individuální poradenské a terapeutické práci, s další návazností na skupinovou a komunitní péči, program je kontinuální, se zaměřením na všechny situace, do kterých se dítě v rámci svého pobytu dostává, program přináší přehlednost a zlepšuje orientaci v okamžité i dlouhodobější situaci dítěte, jedná se vlastně o pravidelnou reflexi všech složek resocializačního působení instituce na dítě, je realizován s každým dítětem individuálně pedagogickými pracovníky, dále podléhá průběžné pravidelné reflexi a supervizi odborným pracovníkem zařízení.

V rámci Etap resocializačního programu je *PROD* realizován prostřednictvím několika kroků.

1. krok - Přijetí dítěte, mapování minulosti

Po přijetí dítěte do zařízení je realizován vstupní individuální pohovor vedený ředitelem zařízení, vedoucím vychovatelem a odborným pracovníkem zařízení. Rozhovor je zaměřen na mapování osobní a rodinné anamnestické situace, zkušeností s předchozími zařízeními, důvodů přijetí do zařízení, motivace k pobytu, zájmů, celkové orientace ve své situaci, atd. Výstupem rozhovoru je zápis všech důležitých poznatků o dítěti odborným pracovníkem (vstupní rozhovor – prod- etoped) a prognóza rozvoje dítěte na nejbližší období adaptační fáze.

2. krok - Reflektování dispozic dítěte

V průběhu týdne až 14 dní po přijetí dítěte do zařízení je realizována série individuálních rozhovorů s cílem reflektovat uplynulé období. Zvláště pak zmapování osobnostních charakteristik, dovedností a deficitů dítěte, významných pro resocializační a reedukační úsilí v instituci. Tímto je získávána hlubší orientace v osobnostní struktuře dítěte a zlepšuje se náhled dítěte na jeho situaci, jeho možnosti a omezení, na rizikové situace, do kterých se může dostat. Cílem je orientace dítěte v jeho situaci, v dovednostech na které se může spolehnout, jde o náhled na tyto situace, dovednosti a rizika.

3. krok - Stanovování cílů

V rámci individuálních rozhovorů se stanovuje pracovní hypotéza dlouhodobého ideálního cíle z hlediska dítěte v souladu s jeho situací a s podmínkami pobytu v zařízení. Formulovaný ideální cíl je dále rozpracováván do krátkodobých cílů, s měřitelným a prakticky dosažitelným výsledkem a s jednotlivými kroky vedoucími k tomuto krátkodobému cíli. Stav plnění jednotlivých kroků je průběžně kontrolován a v případě potřeby korigován a po skončení každé etapy je reflektována míra plnění úkolů celé etapy a obdobným způsobem formulován

další postupný krátkodobý cíl, který je v souladu se stanoveným ideálním cílem dlouhodobým.

4. krok – Dovolenskový kontrakt

Jedním z postupných krátkodobých cílů u řady dětí je dovolenka či jiný způsob standardního krátkodobého opuštění zařízení. Před touto událostí je v rámci PROD dítěte proveden individuální rozhovor zaměřený na všechny důležité okolnosti související s plánovanou akcí. V rámci plánování dovolenky je pozornost zaměřena zvl. na reflexi potencionálně rizikových situací a na všechny další situace, které mohou patřit k běžnému chování dítěte, ale nejsou v souladu s cíli stanovovanými v PROD. Jako závazný výstup z plánování dovolenky se formuluje závazná Dohoda na dovolenku.

5. krok - Relaps a recidiva

Nutnou součástí celé koncepce PROD jsou relapsy a recidivy (útěk, návrat z dovolenky, abúsus drog, atd.) na cestě k dosahování postupných cílů a v průběhu jeho jednotlivých kroků. K jejich zpracování a zároveň jako prevence jejich opakování, k lepší obraně proti nim počítá projekt s reflexí relapsů, pokud možno v krátkodobém horizontu po jejich proběhnutí, a to prostřednictvím individuálních rozhovorů zaměřených na orientaci dítěte v situacích selhání, na spouštěče, které k nim vedly, na kontext situace, zisky a ztráty ze selhání plynoucí, na prožívání v průběhu selhání a na další důležité proměnné. Materiál k reflexi situací selhání přinášejí zápisy o průběhu mimořádných událostí, které jsou pedagogickými pracovníky vypracovávány zápisy o mimořádných událostech a vytěžovací rozhovory po útěcích.

Cílem PROD je zintenzivnění a zefektivnění resocializační péče o děti, jedná se o systém, který je zaměřen na individuální práci a umožňuje hlubší vhled do jedinečné osobní situace dítěte včetně jeho slabých a silných míst, potencionálních rizik a možností zdravého rozvoje. Koncepčně projekt počítá s možnou identifikací dítěte s figurou pedagoga, ke kterému může získat hluboký přenosový vztah, který může pomoci k resocializaci dítěte a posléze k jeho zdravému odpoutávání od zařízení a startu do samostatného života. Určený pedagogický pracovník se stává klíčovým pracovníkem PROD a zároveň klíčovým pracovníkem dítěte.

Popis a pravidla fungování systému PROD:

Nástup dítěte do našeho zařízení, vstupní rozhovor a adaptační fáze, hypotetický dlouhodobý cíl.

V horizontu týdne -14 dní, dítě se seznamuje s pedagogickými pracovníky zařízení, nachází pro sebe blízké a naopak vzdálenější osoby.

Pravidelně jednou týdně se schází tzv. „pedagogická trojka“ složená z kmenových vychovatelů a učitelů a dalších pedagogických pracovníků. Probíhá hodnocení a reflektování situace dítěte za uplynulý týden, případně návrhy na změny PROD. Pedagogičtí pracovníci, kteří mají dítě ve svém působení, sledují všechny důležité proměnné dítěte (hodnocení, mimořádné události, pochvaly, školní a pracovní výsledky, atd.), jsou v kontaktu s rodinou dítěte, či se v jeho zázemí orientují, vedou pravidelné individuální rozhovory, v případě

potřeby se účastní poradenských skupin a aktivit, kterých je dítě účastníkem. Pravidelně referují o stavu dítěte na poradách pedagogických pracovníků.

PROD je rozdělen na pravidelné časové úseky 3 – 6 měsíců.

Dítě má založenou svoji osobní složku PROD, kam pravidelně pedagogičtí pracovníci zapisují důležité informace o dítěti a jeho vývoji.

Kmenoví vychovatelé dohlíží na dodržování plnění PROD, klíčový pracovník dítěte zajišťuje vedení osobní složky dítěte, popřípadě žádá odpovědné pracovníky za doplnění informací.

Systém PROD prochází pravidelnou či mimořádnou reflexí formou porady vychovatelů, supervize či rozhovoru s odborným pracovníkem zařízení či ředitelem zařízení.

V rámci kognitivně – behaviorálního poradenství se zaměřujeme na zkoumání kognitivních procesů dítěte, zvláště na jeho „horké“ automatické negativní myšlenky. Po jejich určení jej učíme uvědomovat si kognitivní omyly, který se dopouští, kriticky přezkoumávat platnost automatických myšlenek a hledat jiná možná vysvětlení událostí a situací, v nichž se ocitlo. Zkoumáním typických opakujících se automatických negativních myšlenek se také snažíme zformulovat dysfunkční kognitivní schéma, z něhož tyto negativní myšlenky pramení, a poté spolu s dítětem přezkoumat jeho platnost a změnit je tak, aby se psychická odolnost dítěte zvýšila.

Poradenství VÚ a SŠ Dřevohostice

VÚ a SŠ Dřevohostice realizuje v rámci své koncepce resocializace a reedukace dětí též skupinovou poradenskou péči a komunitní péči.

Skupinová a komunitní péče je realizována prostřednictvím spektra 4 základních skupinových aktivit.

Skupinová poradenství (hipoterapie, canisterapie, arteterapie, socioterapie)

Celoústavní komunitní setkání

Skupinová komunitní setkání (Pedagogická trojka)

Skupinová denní setkání (Večerní kruh)

I. Skupinová poradenství:

Obecná charakteristika:

Skupinová poradenství jsou realizována pro vybrané skupiny dětí, skupiny jsou vedeny stabilním vedoucím. Průměrný počet členů skupiny je v souladu s obsazeností výchovných skupin a pohybuje se maximálně kolem 6 osob. Skupiny jsou zaměřeny na rozvoj sociálních dovedností, tj. sociální učení, prostřednictvím nácviku nebo prostřednictvím zpětných vazeb či přímým posilováním a vyhasínáním, tj. jde o orientaci na vědomou úroveň rozpoznávání a změny sociálního chování, případně na nevědomé procesy probíhající v rámci skupinové dynamiky.

II. Celoústavní komunitní setkání

Obecná charakteristika:

V rámci usilování o komunitní způsob resocializační reedukační péče o děti realizuje zařízení pravidelná celoústavní komunitní setkání všech dětí a všech pedagogických a sociálních pracovníků zařízení. Pravidelná komunitní setkání jsou realizována v četnosti 1x za měsíc,

tématicky orientovaná na celoustavně platná témata, týkající se zvláště organizace chodu zařízení, spolusprávy dětí, plánovaných akcí zařízení, atd. komunitní setkání jsou realizována podle potřeby v průběhu kalendářního měsíce. Mimořádná komunitní setkání jsou realizována podle potřeby, jako způsob reakce, řešení a reflexe mimořádných událostí v zařízení.

III. Skupinová komunitní setkání (Pedagogická trojka)

Obecná charakteristika:

Pravidelná setkání kmenových vychovatelů a příslušných pedagogů s dětmi výchovné a rodinné skupiny, setkání se uskutečňuje 1x týdně v pondělí a slouží k reflexi chování a prospěchu dětí za uplynulé období a k plánování dalšího období, včetně návrhů na dovolenku. Setkání je vedeno kmenovými vychovateli a podléhá pravidelné reflexi vedením zařízení.

IV. Skupinová denní setkání (Večerní kruh)

Obecná charakteristika:

Pravidelná každodenní setkání výchovné skupiny se sloužícím kmenovým vychovatelem. Setkání slouží k reflexi proběhlého dne, k hodnocení dětí a k plánování programu na příští den. Setkání podléhá pravidelné reflexi vedení zařízení.

Rodinné poradenství

Rodinné poradenství v zařízení vychází z teoretických východisek systémových psychoterapeutických teorií vnímajících individuální patologii dítěte jako reakci na dysfunkčnost jeho rodinného systému. Z tohoto úhlu pohledu se jeví jako velmi důležité, aby docházelo k pravidelným rodinným setkáním za účasti dítěte a všech pro něj důležitých vztahových osob, s ohledem na celkovou problematičnost rodinného prostředí dítěte a na převládající nemotivovanost rodinného systému ke spolupráci se zařízením, je v rámci resocializační koncepce zařízení stanovena četnost rodinně poradenských setkání na alespoň 3 setkání za dobu pobytu dítěte v zařízení.

1. setkání v adaptační fázi s cílem seznámení se sociálním zázemím dítěte, navázání spolupracujícího vztahu, získání rodiny pro resocializační cíle zařízení, vytvoření plánu spolupráce po dobu pobytu dítěte.
2. setkání ve fázi resocializace s cílem reflexe uplynulého období a plánu na další fázi, informace o dosažených výsledcích resocializace dítěte, reflexe pobytů dítěte v rodinném prostředí po dobu dovolenek či prázdnin, atd. Rodinné setkání je realizováno nejlépe po ukončení prvního roku pobytu dítěte v zařízení, je vedeno odborným pracovníkem zařízení, popř. jiným pedagogickým pracovníkem.
3. setkání ve fázi rozvolňování s cílem reflektovat celé období pobytu dítěte a plánovat jeho návrat do rodinného prostředí, vytváření pravidel fungování dítěte v rodinném systému po jeho návratu.

Mimo tato pravidelná setkání se z iniciativy rodiny či zařízení odehrávají mimořádná rodinná setkání zaměřená na reflexi a řešení problémových či mimořádných situací v životě dítěte.

Psychologické poradenství

Psychologické poradenství probíhá v našem zařízení obvykle ve 14 denních intervalech, v případě nutnosti je domluveno, že je možné poskytnout akutní psychologickou pomoc kdykoli. Odbornou psychoterapeutickou péči zajišťuje externí psycholog s psychoterapeutickým výcvikem. Chlapci důvěrně konzultují všechny své problémy, které

aktuálně prožívají nebo si řeší své problémy v rodině. Každá konzultace trvá dle potřeby klienta, kdy se přihlíží ke všem nutným zásadám práce v této problematice. Během psychologických sezení jsou řešena témata: závislosti, rodinné systémy, šikanování, traumatické situace v životě apod.

Cílem dlouhodobé psychoterapie je získání náhledu chlapců na problémové chování a zvládnání autoregulace. Prostřednictvím projektivních technik mají možnost porozumět sobě sama a získat nový úhel pohledu na svůj žebříček hodnot. Jsou vedeni k respektování limitů v životě a podporováni k zlepšení kvality náplně trávení volného času. Tak si mohou uvědomit sebe sama a je tak posíleno jejich zdravé sebevědomí. Pro mnohé je užitečná práce na stanovení osobních cílů v životě důležitých pro rozvoj jejich lidského potenciálu.

Celý proces péče o děti s rizikovým chováním je velice náročný, jak pro děti samotné, tak pro jejich blízké okolí a samozřejmě i pro všechny pedagogy a další zainteresované osoby. Je důležité mít vytvořené pro všechny zúčastněné bezpečné zázemí, s profesionálním přístupem a komunitní osvětou. Naše zařízení úzce spolupracuje s obcí, ve které žijeme, aktivitami našich dětí prezentujeme ostatním občanům péči, kterou tyto děti potřebují. V rámci celkové osvěty systému péče o děti v institucích pořádáme dny otevřených dveří a webové prezentace.

Prioritou pro kvalitní péči je důraz na vysoce kvalifikovaný a profesionální personál, který dokáže dětem a jejich rodinám poskytnout odpovídající odbornou pomoc. Pedagogové prochází pravidelnou intervizi u vedoucích pracovníků a každé čtvrtletí se účastní supervize vykonávané externím, nezávislým a kvalifikovaným odborníkem. Každý pracovník je seznámen s etickým kodexem zařízení, který dodržuje ve svém přístupu k vykonávání své profesionální péče.

Chráněné bydlení ve VÚ a SŠ Dřevohostice pro studující klienty

Příloha Koncepce VÚ a SŠ Dřevohostice

Úvod:

Zahájení samostatného života je nesmírně obtížný úkol. Mladí lidé, kteří dospívají v náhradní péči, jsou velmi rozdílní. Každý z nich má svojí osobní historii, svoje silné i slabé stránky, svoje potřeby a také představy a plány do budoucna. Jsou však i mladí lidé bez rodinného zázemí, kteří trpí různorodými obtížemi a mají malé sociální vazby. Někteří mají i více znevýhodnění, opožděný nebo nerovnoměrný psychosociální vývoj, poruchy chování, zdravotní znevýhodnění, nedokončené vzdělání a podobně.

Cílová skupina:

Dospívající a mladí dospělí jsou v našem zařízení dle svých osobnostních předpokladů připravováni na přechod do samostatného života a podílejí se aktivně na své budoucnosti. Někteří mladí dospělí, kteří studují, mají vážný zájem o samostatné fungování v našem zařízení i po dosažení zletilosti a je pro ně velkou motivací ke zlepšení sociálních dovedností možnost pobývat v bytové jednotce založené na principu chráněného bydlení. I po ukončení ústavní výchovy se někteří jedinci ocitají v tíživé osobní a sociální situaci. Jako příklad lze uvést absenci rodinného zázemí, osobnostní nepřipravenost a nevyzrálost pro samostatný život, probíhající studium na některém typu střední školy, které jim brání v získávání finančních prostředků nutných pro uspokojení základních existenčních potřeb. Z těchto

důvodů jsme vytvořili pro mladé dospělé klienty chráněné bydlení a využili i legislativní podpory / Zákon č. 109/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů, §2, odst.6/, kde se uvádí, že klient zařízení institucionální výchovy může setrvat v zařízení po dobu přípravy na povolání, nejvýše do 26 roků věku..

Charakteristika poskytované péče:

Klientům nabízíme bezpečné zázemí a spolupráci zaměřenou na budoucí úspěšný život ve společnosti. Snažíme se vytvořit optimální podmínky (např. prostřednictvím poskytnutého ubytování, stravy, pedagogické podpory), které by těmto mladým dospělým umožnily plně se věnovat studiu a následně řádně ukončit vzdělávací proces, přičemž vycházíme z předpokladu, že jim dosažené vzdělání může v budoucnu výrazně ulehčit začleňování do společnosti. Klienti jsou do chráněného bydlení zařazováni pouze na základě svého zájmu a splnění vstupních podmínek. Základním předpokladem pro zahájení dobrovolného pobytu je řádně doložené studium klienta na kterémkoliv typu střední školy. Pobyt je realizován na základě „Dohody o užívání chráněného bydlení ve VÚ a SŠ Dřevohostice“ jejíž součástí jsou i základní provozní pravidla (domovní řád). Jejich dodržování je dalším z předpokladů pro to, aby mohl klient v chráněném bydlení pobývat. Pobyt může být okamžitě ukončen odstoupením od dohody jak ze strany klienta, tak ze strany VÚ (např. při závažném porušení některé z podmínek). Klienti mají právo účastnit se některých volnočasových aktivit, které se objevují v nabídce VÚ. Účast na volnočasových aktivitách je zcela dobrovolná a v souladu se základní ideou vedoucí k co největšímu osamostatnění klienta. Nedílnou součástí pobytu v chráněném bydlení je pomoc všech zúčastněných odborných pracovníků při řešení problémů v osobnostně-sociální oblasti klienta. Pracovníci zařízení mají možnost sledovat své klienty až do úplného osamostatnění se a prožívat společně s nimi jednotlivé úspěchy.

Resocializační a reedukační program:

Dalším významným posláním chráněného bydlení je podpora klientů v dosažení svých osobních cílů a následné úspěšné osamostatnění. Zaměřujeme se v péči o mladé dospělé na posilování jejich schopnosti fungovat ve vztazích, která jim pomůže lépe zvládat současný život ve společnosti a též v rámci individuální péče a psychoterapie pracujeme na jejich sebepojetí, důvěře v sebe sama a samotných individuálních a sociálních schopnostech, které by jim mohly ve velké míře pomoci zvládnout odchod do samostatného života. V souladu s Konceptí resocializace a reedukace VÚ a SŠ se jedná o třetí etapu – tzv. Výstup. Plán rozvoje osobnosti je orientovaný na výstup s cílem reflektovat dosažené resocializační cíle a přenést získané sociální dovednosti je do reálného života. Cíle a metody individuální práce a rozvoje osobnosti určuje speciální pedagog ve spolupráci s psychology, sociálními pracovníky a vedením zařízení.

Klíčové cíle poskytované péče:

Fungování služby chráněného bydlení umožňuje klientům získat vzdělání, kvalifikaci potřebnou pro uplatnění na pracovním trhu. Mohou dále rozvíjet své schopnosti a dovednosti a získat tak maximální možné vzdělání. Na přechod do samostatného života jsou průběžně připravováni a podílejí se aktivně na své budoucnosti. Užívání samostatného bydlení klade důraz na osobní zralé jednání klienta, zodpovědnost nejen za sebe sama, ale i za majetek, který má v užívání a na nácvik finanční gramotnosti. V rámci poradenské práce se klienti naučí porozumět sami sobě, své historii a lidem kolem sebe. Naučí se orientovat v sociálním systému a umět využít pomoc a podporu. Prostřednictvím strukturovaného prostředí a srozumitelných pravidel učíme klienty znát svoje práva a dodržovat společenské normy a povinnosti. Sociální práci zaměřenou na individuální potřeby klienta zajistíme, aby se klient orientoval v systému sociální péče a podpory a naučil se řešit samostatně obtížné situace.

Principy a zásady spolupráce s klienty:

Hlavním principem spolupráce je dobrovolnost. Jenom to, co děláme z vlastního rozhodnutí, může přinést skutečnou změnu do našeho života. Pro smysluplné plnění vytyčených cílů je nutná otevřenost. Každý den, každý klient přináší novou situaci, novou výzvu. Na tyto výzvy jsme připraveni pozitivně reagovat. V práci s klienty uplatňujeme individuální přístup, kdy respektujeme klienta takového jaký je teď a tady a respektujeme jinakost každého člověka a skutečnost, že každý potřebuje jiný přístup a svůj čas.

Závěr:

Upřímným přáním nás všech je, aby se naši mladí dospělí klienti mohli integrovat do standardní společnosti a dosáhli maximální resocializace.